

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาโครงข่ายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดสตูล: ประสิทธิผลโครงข่ายการท่องเที่ยวและกระบวนการพัฒนา โครงข่ายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์
ชื่อผู้เขียน	นายห้าวหาญ ทวีแสง
ชื่อปริญญา	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยว
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	อาจารย์ ดร.ปานแพร เขาวนประยูร

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และพฤติกรรมนักท่องเที่ยวจังหวัดสตูล 2) พัฒนาองค์ประกอบและตัวชี้วัดประสิทธิผลโครงข่ายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดสตูล 3) จัดทำโครงข่ายและประเมินประสิทธิผลโครงข่ายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดสตูล และ 4) เสนอประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงข่ายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดสตูล การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบผสมผสาน (Mixed method) โดยมีวิธีวิทยาการวิจัยทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) พื้นที่วิจัยคือ จังหวัดสตูล เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย แบบประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ แบบสอบถามพฤติกรรมนักท่องเที่ยว แบบประเมินประสิทธิผลโครงข่ายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และการประชุมเชิงปฏิบัติการ ประชากรกลุ่มตัวอย่าง และ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย นักท่องเที่ยวชาวไทย นักวิชาการทางด้านประวัติศาสตร์หรือวัฒนธรรมการท่องเที่ยว นักวิชาการทางด้านการท่องเที่ยว ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวหรือมัคคุเทศก์ ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ ผู้นำชุมชน คนในชุมชน ตัวแทนภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทางด้านการท่องเที่ยว เครื่องมือแบบประเมินและแบบสอบถามได้ผ่านการประชุมพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบดัชนีความสอดคล้อง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติภาคพรรณนา และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) ผลการวิจัยมีดังนี้

1. การศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดสตูลโดยใช้องค์ประกอบ 6 ด้านในการประเมิน คือ 1) คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 2) กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 3) สิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน 4) ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 5) การพัฒนาและการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และ 6) ความสามารถในการรองรับและเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ พบว่า ชุมชนท่องเที่ยวมีระดับศักยภาพปานกลางถึงสูง เช่นเดียวกับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ส่วนแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ ศาสนสถาน

และวัฒนธรรม มีระดับศักยภาพต่ำเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากไม่มีกิจกรรมให้กับนักท่องเที่ยว ขาดการพัฒนาทำให้เกิดความเสื่อมโทรม ทางด้านพฤติกรรมนักท่องเที่ยวพบว่า เป็นเพศหญิงร้อยละ 54.50 อายุอยู่ในช่วงวัยทำงาน มีรายได้เฉลี่ย 15,001-20,000 บาท นิยมเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัวและมาเป็นกลุ่ม ใช้เวลาท่องเที่ยวประมาณ 2-3 วัน และใช้จ่ายเกี่ยวกับที่พักมากที่สุดเฉลี่ย 1,560.83 บาท

2. องค์ประกอบและตัวชี้วัดประสิทธิผลโครงข่ายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ พัฒนามาจากแนวคิดทฤษฎีเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการประชุมพิจารณาองค์ประกอบโดยผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องทางด้านการท่องเที่ยว มี 4 องค์ประกอบ 20 ตัวชี้วัด คือ 1) เป็นแหล่งเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ 2) การมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 3) เพิ่มทักษะและประสบการณ์ด้านวัฒนธรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 4) สร้างเอกลักษณ์ความโดดเด่นและแตกต่างด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และเมื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) พบว่า ดัชนีทุกตัวผ่านเกณฑ์

3. กระบวนการจัดทำโครงข่ายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยการสำรวจประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จากนั้นพิจารณาคัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มาร้อยเรียงเป็นโครงข่าย ซึ่งมีเกณฑ์ในการจัดทำโครงข่าย ประกอบด้วย 1) กำหนดรูปแบบโครงข่ายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 2) กำหนดระยะเวลาท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 3) คัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 4) กำหนดตารางระยะทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 5) การร้อยเรียงแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวและของที่ระลึกเชิงสร้างสรรค์ 6) กำหนดที่พักแรม และ 7) การจัดบริการด้านอาหาร จึงได้โครงข่าย “สตูลเมืองท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ มนต์เสน่ห์แห่งอันดามันใต้” เพื่อใช้ประเมินประสิทธิผลโครงข่ายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดสตูล ผลการศึกษาพบว่า มีประสิทธิผลอยู่ในระดับสูง

4. ผลการจัดทำประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงข่ายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดสตูล โดยกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) คือ “สตูลประตูสู่อันดามัน โครงข่ายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้มาตรฐานสู่สากล” มีพันธกิจ (Mission) 5 ประการ คือ 1) กำหนดแนวทางการพัฒนาโครงข่ายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดสตูล เพื่อเตรียมพร้อมรองรับนักท่องเที่ยว 2) ส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรม วิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น กิจกรรมประเพณีและงานเทศกาลเชิงสร้างสรรค์ ที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ของพื้นที่จังหวัดสตูล 3) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้มีมาตรฐานความปลอดภัยในการให้บริการนักท่องเที่ยว 4) พัฒนาศักยภาพบุคลากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดสตูล และ 5) ส่งเสริมการตลาดและการประชาสัมพันธ์โครงข่ายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดสตูล และกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนา ประกอบด้วย 1) การพัฒนาโครงข่ายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 2) การบริหารจัดการโครงข่ายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 3) การพัฒนาศักยภาพบุคลากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และ 4) การส่งเสริมการตลาดโครงข่ายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

Title	THE DEVELOPMENT OF CREATIVE TOURISM NETWORKING IN SATUN PROVINCE: THE EFFECTIVENESS OF TOURISM NETWORKING AND CREATIVE TOURISM DEVELOPMENT PROCESS
Author	Mr. Howhan Thaveeseng
Degree	Doctor of Philosophy in Tourism Development
Advisor Committee Chairperson	Dr. Parnprae Chaoprayoon

ABTRACT

The objectives of this research were to 1) explore the potentialities of creative tourism sites and tourists' behaviors in Satun province; 2) develop elements and indicators on the effectiveness of creative tourism networks in Satun province; 3) create its creative tourism networks and to assess the effectiveness of creative tourism networks in Satun province; and 4) present strategic issues on the development of creative tourism networks in Satun province. This research was based on the mixed method qualitative and quantitative researches, and the targeted area was Satun province. For research methodology, an assessment of checklist on the potentialities of creative tourism sites, a questionnaire on Tourists' behaviors, an assessment checklist on the effectiveness of creative tourism networks, and a workshop were all conducted with Thai tourists, cultural academicians, tourism academicians, tour entrepreneurs, tour business academicians, tourist guides, community leaders, and tourism-related representatives from governmental and private organizations. For research instrumentation, both questionnaire and an assessment of checklist with the Index of Congruence (IOC) and its validity were approved by educational experts. The data were statistically analyzed with the descriptive technique and were then carried out with the confirmatory factor analysis. The results of this study were detailed as follows:

1. The potentialities of creative tourism sites in Satun province were sorted into 6 major aspects: 1) creative tourism site's values; 2) creative tourism activities; 3) basic facilities; 4) creative tourists' life safety; 5) the development and management of creative tourism sites; and 6) the capacity and accessibility of creative tourism sites. In addition to this study, it showed that not only the potentialities of tourism communities, but also the natural tourism sites were all rated at a moderate level to a higher level. Meanwhile the potentialities of historical, archeological, and cultural tourism sites were all rated at a lower level in terms of no tourism activities served for tourists and no development of tourism sites. In terms of the tourists' behaviors, it showed that the numbers of female tourists with 54.50 percent were mostly found; moreover, the middle-aged tourists' lengths of work with their monthly income of 15,001 – 20,000 baht were surveyed. Also, tourists' private cars and their group tour were mostly preferred for their length of travelling with 3 – 4 days, and 1,560.83 baht was mostly paid for their accommodation expenses;

2. The effectiveness of creative tourism networks in Satun province conceptualized from literature reviews and related studies, and conducted with the tourism-related experts' panel discussions was sorted into 4 major elements and 20 indicators: 1) being creative learning sites; 2) tourists' participation in managing their creative tourism activities; 3) tourists' fulfillment on their creative tourism cultural skills and experiences; and 4) creating unique and different creative tourism resources. In testifying the construct validity compared with the confirmatory factors, all the indexes met the criteria related to assessing the effectiveness of creative tourism networks;

3. The process of creating creative tourism networks, according to surveying the potentialities of selected creative tourism sites, was divided into 7 major aspects: 1) setting the model of creative tourism networks; 2) setting the length of creative tourism; 3) selecting creative tourism sites; 4) Scheduling the timelines of creative tourism; 5) categorizing creative tourism sites with its creative tourism activities and souvenirs; 6) facilitating tourists' accommodation services; and 7) providing catering services. As a result, the network on "Creative Tourism in Satun province with

Attractive Southern Andaman Sea” was selected for assessing the effectiveness of creative tourism networks, which was also rated at a higher level

4. The results of the strategic issues on the development of creative tourism networks in Satun province showed that the vision of this creative tourism network was so-called “A Gate of Satun City to Andaman Sea served as a well-known creative tourism network with its global tourism standards”. Besides, the mission of this creative tourism network was sorted into five major aspects: 1) setting the guidelines for the development of creative tourism networks in Satun province served for tourists’ visits; 2) promoting and maintaining the ways of life with its culture, local wisdoms, traditional activities and creative festivals in Satun province reflecting on the identity of Satun province; 3) developing public utilities and providing creative tourism facilities, and tourists’ life safety served for tourist services; 4) developing the potentialities of creative tourism-related staff in Satun province, and 5) promoting creative tourism networks marketplaces and information services in Satun province. In order to accomplish this mission, the strategic issues on the development of creative tourism networks in Satun province were also set up into four major aspects: 1) the development of creative tourism networks; 2) the organization administration of creative tourism networks; 3) the development of creative tourism-related staff’s potentialities; and 4) the promotion for creative tourism networks marketplaces.